

Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն

«Հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների և ուսուցչի
օգնականների դասավանդման հմտությունների զարգացման
ապահովում» ծրագիր

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Դպրոց՝	ՀՀ Լոռու մարզի «Վանաձորի թիվ 8 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ
Թեմա՝	Նախագծային մեթոդի արդյունավետությունը մայրենի լեզվի ուսուցման դասաժամերին
Վերապատրաստող, մենթոր՝	Նարինե Բաղդասարյան
Ուսուցիչ՝	Անահիտ Մարգարյան

Վանաձոր 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն-----	3
Գլուխ 1	
Մայրենի լեզվի կարևորությունը և նախագծային մեթոդի կիրառման անհրաժեշտությունը մայրենիի ուսուցման արդյունավետությունը բարձրացնելու մեջ:-----	6
Գլուխ 2	
<<Սեվանա լիճը>> թեմայի ուսումնասիրություն նախագծային մեթոդի կիրառմամբ-----	9
Եզրակացություն -----	14
Օգտագործված գրականության ցանկ -----	15

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

«Նախագիծ» (Projet) բառը ֆրանսերենից թարգմանված նշանակում է «դեպի առաջ», «ճանապարհ դեպի նպատակ»: Նախագծային մեթոդը մանկավարժության մեջ առաջացել է անցյալ դարի 20-ական թվականներին ԱՄՆ-ում: Այն կոչվում է նաև խնդիրների մեթոդ: Հեղինակն է Ջոն Դյուին[1]: Նախագծային ուսուցումը ուսուցման մի մեթոդ է, որի իրականացման ընթացքում սովորողները ներգրավվում են կարճաժամկետ կամ երկարաժամկետ աշխատանքներում, որոնք պահանջում են ուսումնական տարբեր առարկաներին առնչվող և իրական կյանքում հանդիպող խնդիրների համալիր լուծումներ: Նախագծային ուսուցման մեթոդը ուսումնաճանաչողական և համատեղ աշխատանքի կազմակերպման ձև է, որում ներգրավված են և՛ սովորողները, և՛ ուսուցիչները, և՛ ծնողները: Ուսումնական նախագծերը նպաստավոր պայմաններ են ստեղծում սեփական հնարավորությունները ճանաչելու և զարգացնելու համար:

Մեթոդի հիմքում ընկած են հետևյալ սկզբունքները:

- Ձևավորել ակտիվ, ինքնուրույն և կրթական գործում ակտիվ մասնակցություն ունեցող սովորողների համայնք :

- Չարգացնել հետազոտական, ստեղծագործական, որոնողական հմտությունները:

- Ձևավորել ինքնագնահատականը:

- Ձևավորել ոչ միայն գիտելիքները, այլև այնպիսի հմտություններ, որոնք սովորողները կարողանան կիրառել իրենց պրակտիկ գործունեության մեջ:

- Չարգացնել ճանաչողական հետաքրքրությունները:

- Ապահովել կյանք-կրթություն իրական կապը:

- Նախագծային մեթոդը հենց կրթական մեթոդների ամբողջությունն է, որոնք հնարավորություն են տալիս սովորողներին ձեռք բերել գիտելիքներ և կարողություն կոնկրետ հանձնարարություն կատարելիս:

Հետազոտական աշխատանքի նպատակն է ուսումնասիրել նախագծային մեթոդի կիրառությունը մայրենի լեզվի դասավանդման ժամանակ՝ հաշվի առնելով սովորողների տարիքային առանձնահատկությունները:

Հետազոտական աշխատանքի խնդիրներն են.

- սովորողներինոտ ձևավորել՝ վերլուծական մտածողություն որոշումներ կայացնելու, տեղեկատվություն ստանալու և օգտագործելու, պլանավորելու կարողություններ
- զարգացնելքննադատականմտածողություն, հաղորդակցմաննհամագործակցայինհմտություններ
- բարելավելմայրենիլեզվիհմացությունը

Հանրակրթության պետական նոր չափորոշով սահմանվել են ութ կարողունակություններ, որոնց զարգացման ամենաարդյունավետ մեթոդը **նախագծային մեթոդն է:**

Հետազոտական աշխատանքի արդիականությունըտեսական գիտելիքի ու գործնական կիրառության կապի ապահովումն է:

Ըստ Ջոն Դյուի՝ «Կրթությունը պատմելը և պատմությունները լսելը չէ, այն ակտիվ և կառուցողական գործընթաց է»:

Նախագծային մեթոդը ուսուցման այնպիսի եղանակ է (մեթոդ է), որի դեպքում սովորողն անմիջապես ներառվում է ակտիվ իմացական գործընթացի մեջ, ինքնուրույն ձևակերպում է իր խնդիրը, իրականացնում անհրաժեշտ տեղեկատվությունների հավաքագրում, վերլուծում է սեփական գործունեությունը, եզրակացություններ անում, պլանավորում խնդրի լուծման տարբերակները և արդյունքում ձեռք բերում նոր գիտելիքներ և կենսափորձ: Սովորողի դերը մոտիվացնող է; Պասիվ լսողից նա դառնում է ակտիվ մասնակից, հետազոտող, գործունեություն ծավալող, հայտնագործող: Սովորողը կարողանում է զգալ սովորածի օգտակարությունը և վայելել գիտելիք ունենալու հմայքը ու աշխատանքի արդյունքի բերկրանքը:

Նախագծային մեթոդը թույլ է տալիս լուծել իրական կյանքին առնչվող խնդիրներ: Ըստ չինական հայտնի ասացվածքի՝ **«Պատմի՛ր ինձ, և ես կմոռանամ, ցույց տուր ինձ, և ես կհիշեմ, ներգրավիր ինձ, և ես կսովորեմ»:**

Մեծ է նախագծային ուսուցման դերը ԿԱՊԿՈՒաշակերտներիհամար, քանի որ հնարավորություն է ընձեռնվում խնդրի լուծման տարբեր մոտեցումներ կիրառել, ներգրավել տարբեր մասնագետներն ծնողներ:Դպրոցական ծրագրում

ներառելով հավասար հնարավորություններ են ստեղծվում բոլոր սովորողների համար, քննադական մտածողությամբ, բազմակողմանի զարգացած՝ 21-րդ դարի մարտահրավերներին պատրաստքադաքացի ձևավորելու համար:

**ԳԼՈՒԽ 1. ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՎԻ ԿԱՐԵՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ
ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՄԵԹՈԴԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՄԱՅՐԵՆԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԲԱՐՁՐԱՅՆԵԼՈՒ ՄԵՋ**

Մեծ մանկավարժ Կ. Ուշինսկին ասել է. «Ուսումնասիրելով մայրենի լեզուն՝ միայն պատմական հնչյուններ չէ, որ սովորում է երեխան, այլև հոգևոր կյանք և ուժ է ըմպում մայրենի լեզվի մայրական կրծքից... Եթե մի լեզու, որով սկսում է խոսել երեխան, հակասում է նրա ազգային՝ բնածին բնավորությանը, ապա այդ լեզուն երբեք այն ուժեղ ազդեցությունը չի գործի նրա հոգևոր զարգացման վրա, ինչպիսին կգործեր նրան հարազատ լեզու, երբեք չի ներթափանցի նրա հոգու և մարմնի մեջ, երբեք չի արձակի այնպիսի խոր, փարթամ, առատ զարգացում խոստացող առողջ արմատներ»[2]:

Մայրենի լեզվի ուսուցման համար նախագծեր նախագծելիս կարևոր է ընտրել թեմաներ, որոնք համապատասխանում են աշակերտների կյանքին և հետաքրքրություններին: Սա կօգնի նրանց մոտիվացնել և ավելի հաճելի դարձնել ուսուցման փորձը: Նախագծի միջոցով ուսուցումը կարող է հիանալի միջոց լինել աշակերտների համար ներգրավելու և օգնելու նրանց սովորել նոր բառապաշար և քերականական կառուցվածքներ իրենց մայրենի լեզվով:

Նախագծային ուսուցման ժամանակ կարևոր է.

- 1. Խրախուսել և համագործակցել.** Այստեղ շեշտը դրվում է համագործակցության և թիմային աշխատանքի վրա: Նախագծի վրա աշխատելիս աշակերտները կարող են միասին աշխատել՝ լուծելու խնդիրներ և կիսվելու իրենց գաղափարներով: Սա ոչ միայն օգնում է բարելավել իրենց լեզվական հմտությունները, այլև նաև օգնում է նրանց զարգացնել սոցիալական հմտություններ, ինչպիսիք են հաղորդակցությունը և համագործակցությունը:

2. **Տրամադրել իրականփորձի օրինակ.** Աշակերտներին իրական աշխարհի փորձառություններ տրամադրելը կարող է օգնել ամրապնդել նրանց լեզվական հմտությունները և զարգացնել վստահությունը: Օրինակ, աշակերտները կարող են հարցազրույցներ վարել կամ ստեղծել տեսանյութեր, ներկայացումներ ստեղծել իրենց մայրենի լեզվով:

3. **Օգտագործել տեխնոլոգիա.** Տեխնոլոգիա նկարող է հիանալի գործիք լինել մայրենի լեզվի ուսուցման արդյունավետության բարձրացման համար: Այն կարող է օգտագործվել մուլտիմեդիան ախագծեր ստեղծելու համար, ինչպիսիք են տեսանյութերը կամ փողօրհասները, որոնք կարող են սովորելու զվարճալի եզրավիճակներով:

4. **Տրամադրել հետադարձ կապ.** Հետադարձ կապը այս մեթոդի կարևոր բաղադրիչ է: Ուսուցիչները կարող են հետադարձ կապի միջոցով գնահատական տալ աշակերտների աշխատանքին և օգնել նրանց բացահայտել բարելավման ենթակա ոլորտները: Աշակերտները ևս կարող են անդրադառնալ իրենց ուսումնական փորձառություններին և բացահայտել ռազմավարությունները, որոնք են ավելի լավ արդյունք ապահովել:

Արդյունավետ ուսուցման կարևորագույն պահանջներից են ինտեգրված ուսուցումը, քննադատական մտածողության զարգացումը, պատճառաբանված ուսուցումը (ինչու՞ է սովորում, որտե՞ղ է կիրառելու): Այս արդյունավետ ուսուցման պահանջները օգտագործում են մի համալիր մեթոդ՝ նախագծային մեթոդը, որի ըմբռնման հիմնադրույթն է. «Այն ամենը, ինչ սովորում եմ, գիտեմ, թե ինչի համար է ինձ անհրաժեշտ, որտեղ և ինչպես կարող եմ կիրառել այդ գիտելիքները»:

Նախագծային աշխատանքներում ակնառու է մայրենի լեզվի ուսուցման արդյունավետության բարձրացումը: Նախագծային աշխատանքը հանգեցնում է լեզվի նպատակային օգտագործման: Սովորողները նյութը փնտրում են, ընտրում կարևորը, կատարում մտքերի փոխանակում գրավոր կամ բանավոր խոսքով՝ զարգացնելով 4 հմտություններ՝ կարդալ, գրել, լսել, խոսել: Հարստանում է բառապաշարը, տեսնում ուսումնասիրվող առարկայի ամբողջական պատկերը: Կատարելով՝ համեմատում-

վերլուծություն-եզրահանգում սովորողների մոտ զարգանում է խոսքը, քննադատական մտածողությունը:

Նախագծային մեթոդն անհրաժեշտություն է մայրենիի ուսուցման արդյունավետության մեջ, այն ընդգրկում է հաղորդակցական մոտեցման 3 հիմնական տարրեր.

1. Մոտիվացիա. ինչպես են աշակերտները վերաբերվում առաջադրանքին
2. Արդիականություն՝ ինչպես են սովորողները վերաբերվում լեզվին
3. Մտահոգություն՝ կրթական արժեքների նկատմամբ, ինչպես է լեզվի ուսումնական ծրագիրը առնչվում սովորողի ընդհանուր կրթական զարգացմանը:

**ԳԼՈՒԽ 2: <<ՄԵՎԱՆԱ ԼԻՃԸ>> ԹԵՄԱՅԻ
ՌԻՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆ ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՄԵԹՈԴԻ
ԿԻՐԱՌՄԱՄԲ**

Մայրենի լեզվի ուսուցման ժամանակ III դասարանում ուսումնասիրվում է Սևանա լիճ թեման: Այն Հայաստանի մեծությամբ III քաղցրահամ բարձրադիր լիճն է, որին նաև Հայաստանի Հանրապետության մարզարիտ են անվանում: Այն մեծ դեր ունի երկրի տնտեսության մեջ: Ջրերն օգտագործվում են խմելու, ոռոգման, էլկտրաէներգիա ստանալու, էնդեմիկ ձկների աճեցման համար: Լավ հանգստավայր է, առողջարաններով հարուստ, զբոսաշրջության համար կարևոր, նավարկելի է: Չոր օդի խոնավացման պայման է ջրի գոլորշիացումը, շրջապտույտը: Սևանը երեխաների համար դրախտավայր է, հայրենիքի տեսարժան վայրերից մեկը, որն օգնություն է կանչում...[3]

Նախագծի թեման՝ «Սևանա լիճ»

Արդիականությունը՝ Սևանա լճի գույնի փոփոխությունը, ճահճացումը կարող են տանել լճի ծերացման, որը շատ վատ հետևանքներ կարող է ունենալ մեզ համար, մեր հայրենիքի համար:

Հիմնախնդիրների ուսումնասիրությունն ու համախմբված օգնությունը կարևոր են Սևանա լճի ջրերի մաքրման և լիճը ծաղկելուց փրկելու համար:

Տեսակնրստ բովանդակության՝ տեղեկատվական-ստեղծագործական

Տեսակն ըստ ժամանակի՝ կարճաժամկետ

Տեսակն ըստ մասնակիցների քանակի՝ խմբային /4-5աշակերտ/

Աշխատանքի ձևը՝ արտադասարանական հետազոտություններ, դասարանական քննարկումներ, ընդհանրացնել և համակարգել ուսումնասիրված թեմայի վերաբերյալ գիտելիքները և ներկայացնել:

Նպատակը

1. Ակտիվացնել ստեղծագործական ներուժը, քննադատական մտածողությունը
2. Տիրապետել Սևանա լճի մասին ամբողջական տեղեկատվությանը, բացահայտել հիմնախնդիրները, ձևավորել առաջարկություն անելու հմտություններ
3. Ըմբռնել բնության և մարդու փոխկապվածությունը

4. Հայրենաճանաչություն

Խնդիրները

- Մեղիա դաշտից ճիշտ օգտվելու և տեղեկատվության համակարգում
- Համագործակցության արժևորում, սովորել սովորելու կարևորության գիտակցում
- Քայլաշարով աշխատելու, դժվարությունները հաղթահարելու, անդրադարձ կատարելու, առաջարկություն անելու, բանավիճելու հմտության դրսևորում
- Գեղեցիկ, գրագետ արտահայտվելու և ստեղծագործաբար ներկայացնելու կարողության զարգացում:

Նախագծային մեթոդով թեմայի ուսումնասիրության ավարտին աշակերտները պետք է կարողանան գրագետ, ամբողջական պատկերով ներկայացնել Սևանը, կատարել առաջարկություններ և ցուցաբերել ստեղծագործական մոտեցում՝ հասկանալով իրենց դերը շրջակա միջավայրի պահպանության գործում

Ինտեգրված առարկաներ՝ «Մաթեմատիկա», «Երաժշտություն», «Կերպարվեստ», «Տեխնոլոգիա», «Ես և շրջակա աշխարհը»:

Նախագծի կատարման փուլերը

Առաջին փուլ: Նախապատրաստում.

Մուտքի գրույց՝ հետևյալ նպատակներով

- Սևանա լճի մասին սկզբնական պատկերացման ձևավորում
- Տվյալ թեմայի նկատմամբ հետաքրքրության ձևավորում/ մոտիվացիայով/
- Հետագա ստեղծագործական գործունեության համար հնարավորությունների և պայմանների ստեղծում

<ul style="list-style-type: none"> • Տեղեկատվության սկզբնաղբյուրների որոշում • հավաքագրում, ընթացիկ խնդիրների լուծում • ամփոփիչ արդյունքի պլանավորում • Պարտականությունների քաշխում 	<ul style="list-style-type: none"> • Տեղեկատվական սկզբնաղբյուրների ճշգրտում • Հանդիպման կազմակերպում • <<Կենսաբանության>> և <<Աշխարհագրության>> ուսուցիչների հետ՝ թեմայի լուսաբանում ➢ Գործունեության ղեկավարում ➢ Առանձին խմբերի հետ աշխատանք ➢ Նախագծիառանձին փուլերիկազմակերպումնհամակարգում 	<p>Հետազնների սովյալների հավաքում, արձանագրում խմբում քննարկումներ <<Արվեստասերների>> խումբը գեղատեղծների (արձակ, չափածո, նկարների, երգերի) որոնողական աշխատանքներ</p> <p>Ինքնուրույն ստեղծագործել (ուսնայակ)</p>	<p>Մեղիա դաշտում ճիշտ կողմնորոշվելու հմտ. ձևավ., սովորելսովորելու, համագործակցելու, լեզվական կարողունակություն և գրագիտություն, մաթեմատիկական, ժողովրդավարական և քաղքացիական կարողունակություն</p>
---	---	---	--

Երկրորդ փուլ: Նախագծային և հետազոտական աշխատանքների կազմակերպում

<p>Արդյունքների տեղեկատվության վերլուծություն, եզրակացության ձևակերպում</p>	<p>և</p> <p>Եզրահանգում, դիտարկումներ, խորհուրդներ</p>	<p>Տեղեկատվության վերլուծություն, արդյունքի ձևակերպում</p>	<p>Սովորել սովորելու, լեզվական մաթեմատիկ., ժողովրդավարական և քաղքացիական, մշակությանի, տնտեսական կարողունակություն</p>
---	--	--	--

Երրորդ փուլ: Պատրաստի արդյունքների ներկայացում

<p>Տարաբնույթ ձևերով արդյունքի ներկայացում.</p> <p>Հաշվետու դաս.1.2</p> <p>Դաս1- ծանոթացում բոլոր աշխատանքներին.</p> <p>Դաս2- Մահիկով ներկայացում, ներկայացում է իր աշխատանքը յուրաքանչյուր խումբ:</p> <p>-վերջնարդյունքի ներկայացում</p> <p>-անդրադարձ</p>	<p>-Օնոթացում պատրաստի աշխատանքներին</p> <p>-Հարցերի ձևակերպում որպես մասնակից</p>	<p>Հաշվետվություններով(սահիկ)</p> <p>«Պատմաբաններ» ՕՍկանա լճի անվանը վերաբերող ավանդագրույցներ,լճի ամառացման պատմ-ներ:</p> <p>«Աշխարհագրագետներ»- գործնականորեն վերականգնել Սկանա լճի տարածքը, ներկայացնել սովյալները:</p> <p>«Կենսաբաններ»- կենդանական և բուսական աշխարհների ներկայացում, գործնական մաքուր ջուրը կարևոր է:</p> <p>«Արվեստասերներ»- արձակ և չափածո ստեղծ. Սկանի մասին:Նկարիչներ` «Սկանա լիճը», երգ-պար` «Արվեստասերներ» 3. Մահակյան, իրենց հորինած` հնգյակ, հանելուկ</p> <p>«Բնապահպաններ» հիմնախնդիրներ, վերացման ուղիներ, «Սկանի հորդորը»</p>	<p>Լեզվական կարողություն և գրագիտություն</p> <p>Սովորել սովորելու կարողություն</p> <p>Ինքնաձևաչափ, սոցիալական</p> <p>Ժողովրդական քաղաքացիական</p> <p>Թվային և մեդիա կարողուն.</p> <p>Մշակութային կարողունակ.</p> <p>Մաթեմատիկական և Գիտատեխնիկական կարողունակ.</p> <p>Տնտեսական կարողունակություն</p>
---	--	---	---

Չորրորդ փուլ: Գործողությունների և աշխատանքի արդյունքի գնահատում

<p>Սովորողների ջանքերի, մտածողության, սկզբնաղբյուրների օգտագործման որակի, գրագետ, գեղեցիկ և ստեղծագործաբար ներկայացնելու գնահատում</p>	<p>Մասնակցություն գնահատման գործընթացին՝ կուլեկտիվ քննարկման և ինքնագնահատման միջոցով:</p>
--	--

Գործնական աշխատանք 1

«Աշխարհագրագետներ» - Սևանի շրջակայքի լեռնաշխարհի տարածական պատկերում՝ օգտագործելով հորիզոնի կողմերը: Սևան թափվող գետերից չորսի և սկիզբ առնող Հրազդան «գետերի» տեղադրում Սևանի «տարածքային գոտում»:[4]

Տեխնոլոգիայի ժամին պատրաստած թղթե նավակների «նավարկություն»՝ «Իմ փոքրիկ նավակ» երգի ներքո:

Գործնական աշխատանք 2

«Կենսաբանները» - 2 ջրարանների համեմատմամբ պարզաբանեցին 2-րդ «աղտոտված» ձկների սատկելու պատճառները՝ անդրադառնալով Սևանի հիմնախնդիրներին[5]:

Եզրակացություն

Այս հետազոտական աշխատանքի արդյունքում կատարեցի հետևյալ եզրահանգումները

- նախագծային աշխատանքը նպաստում է երևակայության, հիշողության, ինքնաճանաչողության, մտածողության զարգացմանը
- նախագծային աշխատանքը նպաստում է նաև համագործակցային կարողությունների ձևավորմանը, և՛ արթնացնում ոգևորություն
- նախագծային ուսուցումը նպաստում է նյութի արդյունավետ յուրացմանը:

Նախագծային աշխատանքը կատարվում է մայրենի լեզվով, որով հաղորդակցվում են խմբով, կարդում նյութը, պարզում նորածանոթ բառերի իմաստները, շարադրում մտքերը՝ իրար օգնելով, իսկ սովորել սովորեցնելու մեթոդով ավելի լավ են սովորում: Տեղեկատվական տիրույթում ընտրում են ամենապահանջված նյութերը, տեղեկատվությունը, ապա համատեղ մշակում են դրանք: Կարևորվում է գեղեցիկ խոսքը:

Վերը նշված երեք դրական եզրահանգումները պարարտ հող են ստեղծում սովորել սովորեցնելու մեթոդով ավելի լավ տիրապետելու համար մայրենիին:

Իմ «Սևանա լիճը» նախագծային աշխատանքով ավելի ակնառու էր մայրենիի ուսուցման արդյունավետությունը: Թեման յուրացրել էին և՛ համագործակցային խմբերը, և՛ մյուս խմբերը: Կարողացան խմբերով գեղեցիկ ներկայանալ և ներկայացնել իրենց վերջնարդյունքները:

Նրանց հոգում ծլարձակում էր և է մայրենին՝ սնվելով նաև այլ առարկաների նորանոր բառերով և մտքերով...

Մայրենիի ուսուցումը միանշանակ արդյունավետ է նախագծային ուսուցման մեթոդով:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Կ. Թորոսյան, Կ. Չիբուխյան «Գործնական աշխատանքներ մայրենից», «Զանգակ» հրատարակչություն, 2012թ էջ 17-26
2. Հ. Լ. Հարությունյան «Հետաքրքրաշարժ հայոց լեզու»: «Լույս» հրատարակչություն, 1975 էջ 3
3. «Ի՞նչ է, ո՞վ է» հանրագիտարան, հատոր 4, Երևան, 1987 էջ 134-136
4. Ռուզաննա ՄԵՄՐՈՊՅԱՆ / «Սևանը Հայաստանի աչքն է» | Գրական Թերթ (grakantert.am)
5. Կ. Թորոսյան, Կ. Չիբուխյան «Գործնական աշխատանքներ մայրենից», «Զանգակ» հրատարակչություն, 2012թ